

Forskningsmøtene ved Seksjon for allmenntmedisin

Guri Rørtveit

Institutt for samfunnsmedisinske fag, Det medisinske fakultet

E-post: guri.rørtveit@isf.uib.no

Forskningsmøtene ved Seksjon for allmenntmedisin har vært et fast møtested i 20 år, og jeg har hatt ansvar for å administrere og lede disse møtene de siste årene. Seksjonen har ca. 12-15 vitenskapelig ansatte, mange har 20-50% stillinger. Alle er leger. Ca 6-8 stipendiater er knyttet til seksjonen, en del av disse jobber 50%. Blant stipendiatene er flere yrkesgrupper representert. I tillegg har vi 4-5 forskerlinjestudenter knyttet til seksjonen.

Denne teksten gir et bilde av forskningsmøtene ved Seksjon for allmenntmedisin som et ledd i kollektiv veiledning ved seksjonen. Jeg gir her dels en deskriptiv formidling av rammer og funksjon for møtene, dels en fremstilling basert på et intervju med to av deltakerne på forskningsmøtene. Formålet med teksten er å

- klargjøre hvordan møtene fungerer som kollektiv veiledning
- klargjøre hvilke elementer som er konstruktive for å få møtene til å fungere som god veiledning.
- klargjøre hvilke elementer som er tilsvarende utfordringer

Struktur

Møtene holdes i et møterom på seksjonen hver onsdag i tiden 12-13.30. Vanligvis er det to innledere som hver har tre kvarter til rådighet. Ofte sender innleiderne ut en tekst til deltakerne på forhånd (2-5 dager før), som det forventes at de setter seg inn i. Teksten kan være et artikkelutkast, prosjektskisse eller andre ting. Vanligvis oppgir innlederen spesifikke spørsmål som han/hun ønsker tilbakemelding på. Innleiderne oppfordres til å bruke maks. 15-20 minutter på sitt innlegg, slik at det blir god tid til diskusjon. Det er ønskelig at forskningsmøtene brukes til å legge frem prosjekter i alle stadier, også når de er på ideplanet.

I tillegg velges det et langsgående emne hvert semester. Dette emnet får 3-4 hele møter (à 1,5 time) til disposisjon. Emnene er varierte men dreier seg i hovedsak om teori- eller metodespørsmål. Eksempler på emner som har vært gjennomgått de siste årene er confounding (innen epidemiologi), bruk av spørreskjema, vurdering av artikler basert på kvalitative metoder og evidensbasert medisin. En komite blir satt ned for å finne utvalg av lesestoff, ansvarlige for hvert møte og ideer til pedagogiske virkemidler.

I struktur kan møtene minne om skrivegrupper (1), men med flere deltakere og bredere funksjon. Møtene teller som kurs for leger i videre- og etterutdanning, og dessuten i doktorgradsprogrammet.

Deltakere

Alle som har tilhold på Seksjon for allmenntidisin (ansatte, stipendiater, forskerlinjestudenter, folk fra andre miljøer som har veileder ved seksjonen) har anledning til å delta på møtene. Enkelt personer fra miljø med tilgrensende faginteresser kan også delta. Alle ansatte og stipendiater ved seksjonen forventes å holde et innlegg i løpet av hvert semester.

Oppslutningen varierer, men høsten 2004 har det vært rundt 15 personer til stede i gjennomsnitt. Det er svært viktig at møtene har god oppslutning, spesielt blant de fast ansatte.

Funksjon

Det foreligger ikke skriftlig nedtegnete formål for møtene. Med grunnlag fra evalueringsmøter gjennom flere semestre kan man oppsummere at det finnes en felles forståelse for at møtene har følgende funksjoner:

- Generell forskerutdanning
- Kollektiv veiledning av stipendiater
- Kunnskapsdeling
- Teorigrunnlag
- Oppdatering om hva den enkelte driver med
- Sosial funksjon

Generell forskerutdanning

Deltakelse på forskningsmøtene medfører at man får en forståelse av vitenskapelig aktivitet i bred forstand (f.eks. akademisk diskusjon) samtidig som man får innsikt i spesifikke vitenskapelige metoder og termer (f.eks. spørreskjemametodikk, begrepet validitet).

Kollektiv veiledning

Forskningsmøtene fungerer i stor grad som kollektiv veiledning for den som legger frem prosjektet sitt ved at respons fra deltakerne diskuteres og ofte tas til etterretning. Dette kan medføre større eller mindre endring av kurs. Tilhørerne får imidlertid også kollektiv veiledning ved at viktige moment og diskusjoner som ikke nødvendigvis vektlegges av den enkelte veileder i løpet av en doktorgradsperiode oftest vil bli behandlet på et eller flere møter. Slik sett fungerer møtene som en sikring for stipendiatene, men også som en avlastning for den enkelte veileder.

Kunnskapsdeling

På forskningsmøtene foregår en betydelig kunnskapsdeling, både om spesifikke forskningsfelt og om metodebruk. Dette er en viktig funksjon ikke bare for stipendiatene, men også for seniorforskerne.

Teorigrunnlag

Forskningsmøtene, og spesielt de langsgående emnene, gir tid nok til refleksjon og diskusjon om grunnleggende teori som for mange av deltakerne ikke er direkte knyttet til eget prosjekt, og som man derfor ikke tar seg tid til å sette seg inn i på eget initiativ.

Oppdatering

Det finnes små grupperinger som forsker på samme felt innen seksjonen, men flere arbeider alene eller i samarbeid med institusjoner utenfor seksjonen. Det forventes at alle bidrar med et innlegg i løpet av et semester, og dette er en viktig måte å holde kollegiet oppdatert om hva man driver med. Det gir også rom for andre til å se fellestrekk i metoder eller oppdage at man har tilgrensende fagfelt slik at man kan se muligheter for samarbeid.

Sosial funksjon

Som nevnt innledningsvis har relativt mange av de ansatte ved seksjonen deltidsstilling. Alle ansatte forventes å være til stede på onsdager, blant annet for å kunne delta på forskningsmøtene. Disse fungerer som et viktig treffpunkt der det sosiale spiller en vesentlig rolle.

Møtenes status

Møtene tar en del i tid i seg selv, i tillegg kreves det ofte forberedelser. Mange av møtene vil ikke ha direkte relevans for egen forskning. Selv om møtene er ”obligatoriske” i den forstand at det er forventet at man kommer når man er til stede og at man ikke skal legge andre møter til denne tiden, har vi i perioder hatt problemer med oppmøtet. Jevnlige diskusjoner om møtenes funksjon er nødvendig. Det er også av avgjørende betydning at toneangivende personer ved seksjonen både i ord og i handling gir uttrykk for at de prioriterer disse møtene ved at de deltar når de er til stede på seksjonen, de stiller godt forberedt og de gir kompetente tilbakemeldinger.

”Spilleregler”

Den som innleder bør ha konkrete ønsker for hva slags tilbakemelding han eller hun ønsker. Et artikkelutkast kan være kommet så langt at man ikke vil ha forslag til nye analysestrategier – eller så kort at det er nettopp det man vil ha.

De som gir tilbakemelding skal *alltid* starte med å si noe positivt om det som innlederen har lagt frem. Den positive tilbakemelding bør være mest mulig konkret. Kritikkk skal være konstruktiv.

Det er ønskelig at flest mulig av deltakerne gir tilbakemelding, men erfaringsmessig er det noen som er mer aktive enn andre på møtene. Samtidig kan det være vanskelig å gi tilbakemelding etter at mange andre har sagt sitt – da er det ofte ikke så mye nytt å tilføye. Det er derfor kollektiv enighet om at møteleder kan ”kvotere” stipendiater eller andre litt tilbakeholdne slik at disse kan slippe til før det er deres tur etter talerlisten.

Evaluering

Ved slutten av hvert semester har vi en evaluering av møtene. Da planlegger vi også neste semesters langsgående emne. Evalueringen har en viktig funksjon ved at nye deltakere innlemmes i den felles forståelsen av hvilken funksjon forskningsmøtene skal ha. Den fungerer også som en bevisstgjøring for erfarne deltakere. Dette er med på å ansvarliggjøre den enkelte med hensyn til viktigheten av å delta på møtene og i størst mulig grad stille forberedt.

Intervju

Jeg gjennomførte et intervju på ca ¾ time med to av deltakerne, begge mannlige stipendiater. Den ene har vært nært knyttet til seksjonen over flere år, mens den andre har vært stipendiat de siste 1-2 årene og i denne perioden noe løst tilknyttet enn den første.

Det som kom frem i intervjuet, stemmer i hovedsak godt med mitt eget inntrykk som stipendiat og senere postdoktor stipendiat, og det stemmer også godt med evalueringene.

Jeg vil nedenfor gjennomgå de tre hovedtemaene i intervjuet:

- Om å holde innlegg selv
- Om å gi tilbakemeldinger
- Om forskningsmøtene som veiledningssituasjon

Om å holde innlegg selv

Forskningsmøtene ble oppfattet som en ”deadline” som det var viktig å holde og som fikk dem til å jobbe ekstra for å nå et bestemt mål før møtet. Ikke minst var det nødvendig å klargjøre tekst til møtene.

”Å skulle holde innlegg får meg til å strekke meg”

Responser fra deltakerne var avgjørende for en del veivalg. Det ble oppfattet som nødvendig å lytte til rådene og følge dem dersom man ikke hadde gode begrunnelser for å la være.

”Tilbakemeldinger fra forskningsmøtet føles forpliktende”

Møtene fungerte også som inspirasjonskilder for videre arbeid.

”Jeg får ideer der, det blir lettere å jobbe videre etterpå”

Stipendiatene var imidlertid også bekymret for hvorvidt deres eget prosjekt eller selve innlegget var interessant nok eller bra nok til å kreve at så mange andre skulle bruke av sin dyrebare tid for å hjelpe akkurat dem.

”Jeg kan av og til føle at det er nyttig for meg, men ikke for de andre”

De var også enige om at forskningsmøtet er et krevende forum, og at det er tøft å eksponere seg der. Det var høy terskel for å legge frem ting, lett å føle at man ikke hadde noe som var bra nok til å legge frem. De understreket likevel at dette var med på å gjøre forskningsmøtene nyttige ved at man ble nødt til å strekke seg.

”Det kan være noe av det vanskeligste jeg gjør i jobben her”

Om å gi tilbakemeldinger

Å våge å gi andre tilbakemelding krevde en tilpassing til miljøet og til språket som ble ført på møtene, noe som gjerne kunne ta bortimot et halvt års tid.

”Det er vanskelig å delta i diskusjonene når man er ny”

Et relativt klart hierarki blant deltakerne ble humoristisk beskrevet som fotballdivisjoner, og dette førte til at man som relativt ny, i ”bunndivisjonen”, kunne være usikker på om tilbakemelding fra en selv ville ha noen verdi.

”Det er en fare i at man legger mer vekt på hva noen sier enn andre”

Dette hierarkiet gjorde også at man stadig fikk en følelse av at det man selv mente kunne uttrykkes bedre av andre, mer erfarne, deltakere.

”Det er vanskelig å gi tilbakemelding etter at 1. divisjon har sagt sitt...”

På spørsmål om møteleder bør prioritere stipendiater foran professorene når de melder seg på talerlisten, var svaret klart ja. Da fikk man anledning til å delta uten å sensurere seg selv fordi man ble i tvil om ikke poenget var tatt allerede.

”Det er bra å snu talerlisten”

Om veiledning via forskningsmøtene

Stipendiatene opplevde forskningsmøtene som et viktig forum både når man var i tvil om egne vurderinger og når man var i tvil om veilederens vurderinger.

”Forskningsmøtene er et slags sikkerhetsnett”

Møtene var også et sted som ga mulighet for støtte hvis en var uenig med veileder.

”Det er viktig at veileder er til stede og har respekt for forskningsmøtets synspunkter”

Et problem med forskningsmøtene som veiledningsforum var likevel at man kunne bli fristet til å unngå å fremstille svake punkter i prosjektet eller i egen metodekunnskap, eller la være å stille spørsmål som kunne tenkes å være ”dumme”.

”Det er en fare for en flinkhetskultur”

Samtidig var forskningsmøtene et forum der man kunne føle at man kom videre, både når man hadde hatt innlegg og når man hadde gitt tilbakemelding etter å ha forberedt seg.

”Møtene kan styrke ens egen mestringsfølelse”

Oppsummering og diskusjon

Forskningsmøtene gir trening i å holde innlegg, i å gi andre innsyn i egne tekster og i å lese andres tekster kritisk. Møtene er svært verdifulle faglig sett for den som skal holde innlegg, men det er en oppgave man ser på med en viss ærefrykt – på godt og vondt. Det er en tvetydighet også når det gjelder ens egen posisjon som tilbakemelder. Forskningsmøtet er et krevende forum som man nærmer seg med en viss forsiktighet og ydmykhet. Noe av dette er i tråd med den beskrivelsen som Dysthe og Lied gir av skrivegrupper (1).

Man får økende selvtillit med økende erfaring i miljøet, og dette er i seg selv stimulerende. Hierarkiet blant deltakerne er mer knyttet til fartstid enn til andre faktorer slik stipendiatene ser det. Hierarkiet oppfattes dermed ”demokratisk” i den forstand at det er noe som alle naturlig beveger seg opp gjennom med økende erfaring.

Forskningsmøtene oppleves som klart støttende ved tvil om veivalg og veileders vurderinger. Dette understreker møtenes funksjon som kollektiv veiledning. Jeg tror samtidig at miljøet ikke har vært bevisst nok på den store avlastning som forskningsmøtene gir for den enkelte veileder, spesielt når det gjelder å gi generell akademisk kompetanse, skrive- og lesetrening. Møtene kan imidlertid ikke erstatte den individuelle veiledning, som bl.a. må ta hånd om spesifikke faglige spørsmål og avanserte metodespørsmål.

Tvetydigheten som beskrevet over gir en utfordring i forhold til å skape trygghet. Dette er nødvendig dersom forskningsmøtene skal ha maksimal nytteverdi for deltakerne. Samtidig er det, som intervjuobjektene er inne på, viktig at møtene gir en følelse av at man må strekke seg litt.

En faktor som jeg mener er av stor betydning for møtenes positive funksjon, er at alle tilbakemeldinger skal innledes positivt og konkret. Dette var ikke sterkt fremme i intervjuet, noe som jeg tror skyldes at vi oppfatter dette som en selvfølgelighet fordi det er så godt innarbeidet. At alle legger frem et prosjekt i løpet av et semester, er også med på å styrke viljen til å lage en god og ivaretagende stemning på møtene. Videre er det av stor betydning at oppmøtet er godt og at vi med jevne mellomrom bevisstgjør oss på at møtene har flere funksjoner utover den konkrete læringen om det enkelte prosjekt.

Litteratur

1. Dysthe O, Lied LI. Skrivegrupper. Læring ved Universitetet nr.2/99